

Christelijke onderwijsinstellingen hebben een ruime opvatting over hun maatschappelijke agenda, bleek tijdens het ledencongres van de Besturenraad op 17 april 2009. Als ze die niet door de 'samenleving' opgedrongen krijgen. Vanuit hun eigen gedrevenheid leveren ze een niet te onderschatten bijdrage aan de samenleving. Die begint al bij hun functie als bestuurslid in het maatschappelijk verband. En die wordt in de toekomst alleen maar belangrijker, doceerde trendwatcher Adjiedj Bakas.

Tekst: Guido de Bruin

Fotografie: Ruud

“De school wordt steeds meer een ontmoetingsplaats en expertisecentrum voor leer- en opvoedingszaken”, constateerde Klaasje Smit, algemeen directeur van de vereniging PCO Dalfsen. Het is volgens haar steeds meer aan de school om voor de “zingeving, warmte en samenhang” te zorgen waar gezin en kerk die niet meer bieden. Met haar pleidooi voor de school als “leerplaats voor verantwoordelijke en zorgzame burgers” verdiende ze een cheque ter waarde van € 2000 die ze mag besteden aan een in-company training naar keuze van de Vliet Academie. De Besturenraad loofde die prijs uit voor het meest inspirerende antwoord op de vraag die centraal stond tijdens ledencongres: Waar moet dat heen?

INSPIRATIE

Het soort maatschappelijk verband dat de school volgens Smit moet zijn, heeft de toekomst, voorziet trendwatcher Adjiedj Bakas. De toenemende “tribalisering” van de samenleving leidt ertoe dat mensen de solidariteit met elkaar steeds meer in hun eigen kleine verbanden organiseren. Dat kan de buurt zijn of een vereniging, maar ook de school. “Er ontstaat een markt voor nieuwe coöperaties”, constateerde Bakas.

Hij had een duizelingwekkend betoog over de trends van de toekomst even eerder afgesloten met de boodschap dat mensen nu vooral behoefte hebben aan inspiratie. “Wat we mensen vooral moeten bieden, is inspiratie. Daarbij kunnen we gebruik maken van de kracht van verhalen. Dat is wat we kinderen mee moeten geven.”

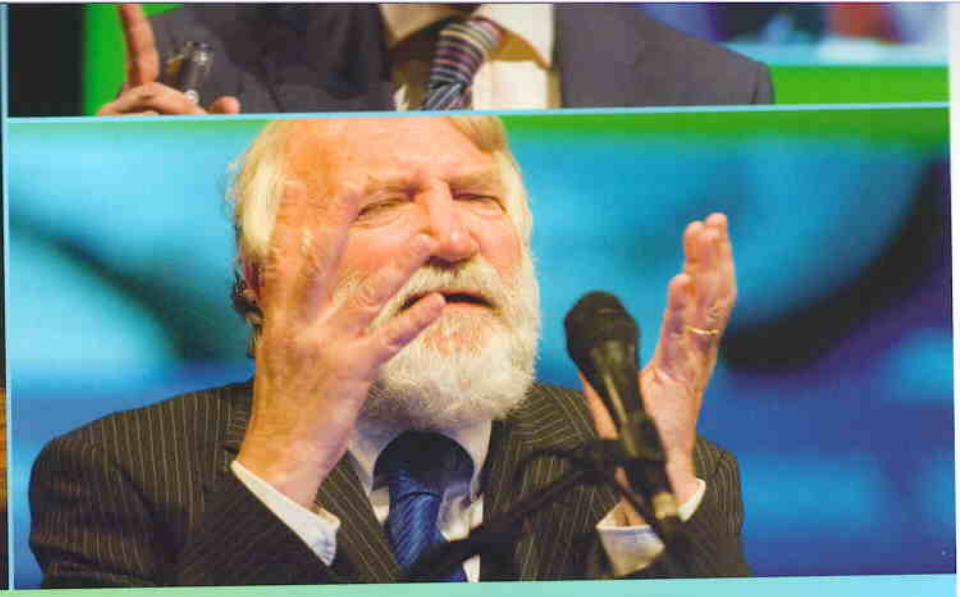
BOODSCHAP VOOR DE SAMENLEVING

In de boodschap dat er een markt is voor zowel nieuwe maatschappelijke verbanden als inspirerende en verbindende verhalen, ziet Ger Redert een gouden kans voor het christelijk onderwijs. Redert, bestuursvoorzitter van H3O in Dordrecht en bestuurslid van de Besturenraad, deelt de waarneming van Smit dat de betekenis van de school aan het veranderen is. “De school wordt steeds meer een brede gemeenschap waar allerlei activiteiten plaatsvinden. Het is een plek waar jongeren en volwassenen in een redelijk gestructureerde vorm samen zijn. Die vormen zijn er niet zo veel meer. Het is de nieuwe kerntaak van christelijke scholen om die maatschappelijke rol op te pakken, samen met andere partners.” De Bijbelse verhalen en toekomstperspectieven geven die schoolgemeenschap volgens Redert een meerwaarde. “Als we onze dromen blijven dromen, onze verhalen blijven vertellen en als christelijke scholen contact met elkaar blijven zoeken, hebben we een boodschap voor de samenleving.”

ECONOMISCH DENKEN

Over verhalen gesproken: op een ledencongres met dit thema mocht het verhaal van de barmhartige Samaritaan niet ontbreken. De door Guido de Bruin vanuit drie perspectieven vertelde gelijkennis vormde een rode draad door de dag.

De gelijkennis inspireerde voorzitter van de Besturenraad Marianne Luyer tot een duidelijke stellingname: “De taal

Links: Guido de Bruin | Boven: Adjiedj Bakas | Onder: Awraham Soetendorp

Christelijke scholen aarzelen niet om zichzelf een brede maatschap- pelijke rol toe te dichten

van de Bijbel moet weer ingebracht worden in het maatschappelijk debat. De taal van de barmhartige Samaritaan en van de zeven werken van barmhartigheid is verdwenen en heeft plaatsgemaakt voor de taal van de economie en het management. Als we de taal kunnen veranderen, veranderen ook de systemen.”

De Besturenraad constateert dat het economisch denken ook het onderwijs steeds meer doordrenkt. “Juist vanuit onze christelijke bronnen zouden wij steeds weer moeten laten zien dat onderwijs meer is dan output”, aldus Luyer. “Voor ons is onderwijs toch meer dan het aanleren van kennis en vaardigheden? We vertellen onze leerlingen toch de verhalen over vertrouwen, nieuw leven en zeventig maal zeven maal opnieuw beginnen?” Vanuit die visie komt de Besturenraad op voor de belangen van zijn leden, maakte directeur Wim Kuiper duidelijk. De nadruk op rendement en een beperkte opvatting van onderwijskwaliteit maken het voor scholen immers moeilijker om de bredere vormende en maatschappelijke taak te vervullen die zij vanuit hun gedrevenheid voor zichzelf zien.

ZELF AAN ZET

Langs verschillende wegen kwamen Luyer en Bakas tot dezelfde conclusie: het maatschappelijk debat moet weer gaan over de vragen die er echt toe doen. Wat Bakas betreft: over de vraag hoe je de kinderen van nu voorbereidt op de steeds veranderende samenleving van morgen – waarin China, genetica, nanotechnologie en ‘groene’ oplossingen de boventoon voeren. En met het vooruitzicht dat we straks gemiddeld 120 jaar worden, moeten we volgens hem onze energie niet verspillen aan een achterhoedegevecht over de AOW-leeftijd. Wat Luyer betreft gaan de essentiële vragen over de samenleving die we vanuit onze christelijke inspiratie voor ogen hebben en de bijdrage die het onderwijs daaraan kan leveren. “Het zijn grote vragen die ons bezighouden. Waarom gaat de politieke discussie dan niet over de vraag wat voor samenleving we willen en hoe we ons onderwijssysteem daar op inrichten? Waarom verliest de politiek zich in de discussies over gratis schoolboeken en een fusietoets? Als de politiek de grote vragen niet op de agenda zet, dan zijn wij toch zeker zelf aan zet?”

GEEN IDENTITEIT ZONDER DIVERSITEIT

In vier verdiepende deelprogramma’s bleek dat christelijke scholen niet aarzelen zich een brede maatschappelijke rol toe te dichten en die ook daadwerkelijk te pakken. Dat geldt zeker voor de vier maatschappelijke terreinen die de deelsessies bestreken – diversiteit, opvoeding, opvang

van 'probleemjongeren' en leefbaarheid in de wijk. Mensen uit de onderwijspraktijk en hun maatschappelijke partners lieten er hun licht over schijnen. "Ook (juist) het christelijk onderwijs dient het als maatschappelijke opdracht te zien dat kinderen kennismaken met andere culturen en religies", was een conclusie die grote bijval kreeg. Centraal stond een project van de Besturenraad en de Marnix Academie in Utrecht waarin 'witte' en 'zwarte' scholen duurzame relaties opbouwen. De eigen identiteit was voor de deelnemers geen vesting die beschermd moet worden tegen invloeden van buiten, maar een open huis dat juist sterker wordt door contact met andersdenkenden: "Geen identiteit zonder diversiteit. Je leert je eigen identiteit beter kennen door anderen te ontmoeten."

BUITEN DE SCHOOLMUREN?

Bij het thema opvoeding was de vraag vooral: hoe ver ga je als school in het ondersteunen van ouders bij hun opvoedende taak? De algemene opinie was dat scholen vooral ruimte moeten creëren voor opvoedingsondersteuning door bijvoorbeeld thema-avonden te

EEN GOED MENS WORDEN

Leerlingen zitten niet alleen op school om een diploma te halen, maar ook om "een goed mens te worden", vindt Peter Spreeuwers, groepsdirecteur van Amarantis Onderwijsgroep in Amsterdam.

Als de ouders afwezig zijn of het laten afweten, wat bij 'probleemjongeren' in de grote steden meestal het geval is, is het aan de school om hun kinderen met "liefde en aandacht" op de rails te krijgen. "Als je de kansarmen niet helpt, scheurt Nederland", waarschuwde hij. Samen met woningbouwvereniging Stadgenoot heeft Spreeuwers die visie in de praktijk gebracht in onder meer het Werkhotel, een plek waar leerlingen leren, werkervaring opdoen en tegelijk onderdak vinden.

Diny Roodvoets, algemeen rector van CSG Calvijn in Rotterdam-Zuid, ziet haar maatschappelijke opdracht vooral als zelf verantwoordelijkheid nemen.

In Rotterdam-Zuid loopt ze voorop in het bijebrengen van scholen, gemeente en maatschappelijke partners ten behoeve van leefbaarheid in de wijken. "Samenwerkende scholen die zelf het initiatief nemen in maatschappelijke betrokkenheid, scheppen win-winsituaties."

organiseren, maar ook door te zorgen voor korte lijnen naar instanties die ouders verder kunnen helpen. Hans Christiaanse, directeur van twee basisscholen in Groningen, stelde dat de opvoedende taak van de school zich tot buiten de schoolmuren uitstrekt. Hij ziet het bijvoorbeeld als zijn taak om kinderen aan te spreken op gedrag dat ze buiten de school tentoonspreiden. Die ruime taakopvatting bleef echter niet onweersproken. Neem niet zelf opvoedingsondersteuning ter hand, was de teneur van de discussie, maar haal daarvoor deskundigheid van buiten in de school. De Centra voor Jeugd en Gezin die in 2011 in alle gemeenten moeten verrijzen, zouden bij voorkeur in of dicht bij scholen moeten komen, vonden veel schoolleiders. Ze nemen graag het

EEN KIND LATEN ONTLUIKEN

Rabbin Awraham Soetendorp boog aan het einde van de dag het thema op indrukwekkende wijze terug naar de vraag van waaruit gelovige mensen zich inzetten voor een betere samenleving. Hij bracht onder anderen de door hun christelijk geloof geïnspireerde mensen in herinnering die hem en zijn ouders tijdens de Tweede Wereldoorlog een onderduikadres boden. "Waar hebben zij onderwijs gehad?" vroeg hij zich af. Het onderwijs speelt volgens de rabbijn een cruciale rol in het bevorderen van een levenshouding van medemenselijkheid. "Leraren en leraressen zijn in staat in de voetsporen van Mozes, Jezus en Mohammed een kind te laten ontluiken tot wat ze in het kind zien, maar wat het zelf nog niet weet,